

Variabilitatea frecvenței suinelor (*Sus scrofa domesticus* și *Sus scrofa ferus*) în epoca bronzului pe teritoriul României

Stanc Simina, Bejenaru Luminița, Popovici Mariana

Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Facultatea de Biologie, Platforma Arheoinvest, Bd. Carol I, 20A, 700505, Iași, România, simina_stanc@yahoo.com; lumib@uaic.ro; sorexmin@yahoo.com

Studiul reprezintă o sinteză a semnalărilor suinelor (*Sus scrofa domesticus* și *Sus scrofa ferus*) în eșantioane arheozoologice din perioada bronzului de pe teritoriul României, subliniind în același timp importanța suinelor în dieta populațiilor umane din perioada menționată. Studiul a fost realizat în cadrul unui grant al ANCS, CNCS – UEFISCDI, PN-II-RU-TE-2011-3-0146.

Resturile de suine sunt descrise în termeni de frecvențe (număr de resturi identificate și număr minim de indivizi estimați). Eșantioanele au fost grupate în funcție de regiuni (Moldova, Transilvania, Dobrogea, Banat, Muntenia și Oltenia) și periodizarea epocii bronzului (tranziție eneolitic-bronz, bronz timpuriu, bronz mijlociu și bronz târziu).

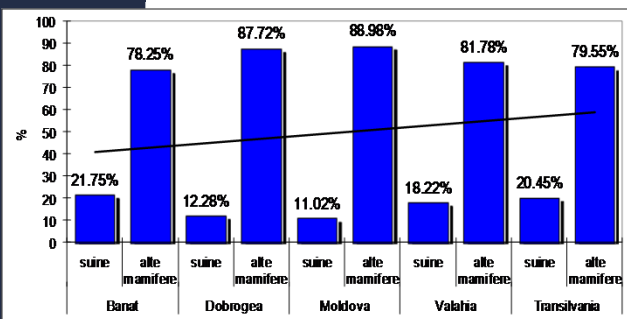

Figura 1. Ponderea (%NR) resturilor de suine și a altor mamifere identificate din siturile arheologice în perioada bronzului pe teritoriul României

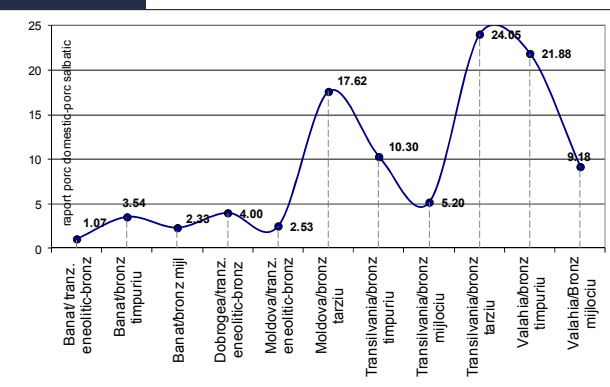

Figura 3. Reprezentarea grafică a indicelui de raport între porcul domestic și sălbatic în perioada bronzului pe teritoriul României

Analiza corespondenței multiple bazată pe acest raport (porc domestic/ porc sălbatic) pune în evidență diverse asocieri între variabilele luate în studiu: regiune, perioadă și indice de raport porc domestic – porc sălbatic (Greenacre 2002). Ponderea fiecărei specii a fost calculată în funcție de numărul total de mamifere domestice și respectiv sălbatice identificate. Rezultatele sunt prezentate în figura 4, iar interpretarea se bazează pe poziția acestora de-a lungul principalelor două axe care reprezintă 45% din totalul varianței (Axa 1- 23% și Axa 2-12%). Axa 1 pune cel mai bine în evidență relația dintre variabilele: Valahia și Transilvania, caracterizate printr-o pondere mult mai mare de porc domestic comparativ cu celelalte regiuni și subperioade ale bronzului (figura 4). Axa 2 subliniază diferențe semnificative în ceea ce privește ponderea celor două forme de suine în regiunile Moldova și Valahia.

În cazul porcului sălbatic, tendința este de scădere a frecvenței resturilor de la o medie de 8.7% în perioada de tranziție Eneolitic-Bronz, până la 1% (din totalul resturilor de mamifere identificate) în bronzul târziu.

În materialul osteologic analizat, predomină resturile osoase de mamifere, iar dintre acestea, bovinele și ovicaprinele domină numeric, cu valori de peste 70% din totalul resturilor identificate. Suinele având ponderi cuprinse între 11% pentru regiunea Moldovei și 21% pentru Banat și Transilvania (figura 1).

Resturile osoase de suine înregistrează o creștere numerică de-a lungul perioadei bronzului în toate regiunile studiate, cele mai multe fiind identificate în așezările din Transilvania (20.45% din totalul resturilor de mamifere identificate) și Banat (21.75%).

La începutul perioadei bronzului ponderea resturilor de porc domestic este mai mică comparativ cu sfârșitul perioadei bronzului. Ponderile cele mai mari de porc domestic au fost semnalate în perioada bronzului mijlociu și bronzului târziu în Valahia (22.25% din totalul mamiferelor identificate) și Transilvania (24.02%) (figura 2).

Raportul numeric dintre porcul domestic și cel sălbatic se schimbă de-a lungul perioadei bronzului în toate regiunile de pe teritoriul României (Figura 3). Valorile cele mai mari ale acestui indice au fost înregistrate în Transilvania (bronz târziu-24.05) și în Valahia (bronz timpuriu-21.88). Cele mai mici valori pentru acest indice, au fost obținute pentru regiunea Banat, acest lucru datorându-se prezenței unui număr mai mare de oase de mistreț în probele osteologice comparativ cu cele din alte regiuni.

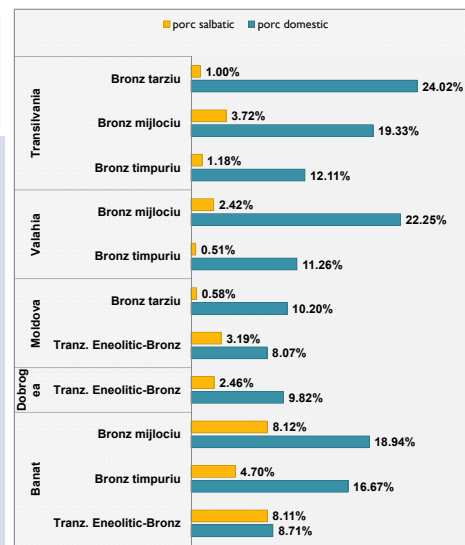

Figura 2. Ponderea (%NR) resturilor de porc domestic și sălbatic din totalul mamiferelor identificate din siturile supuse studiului

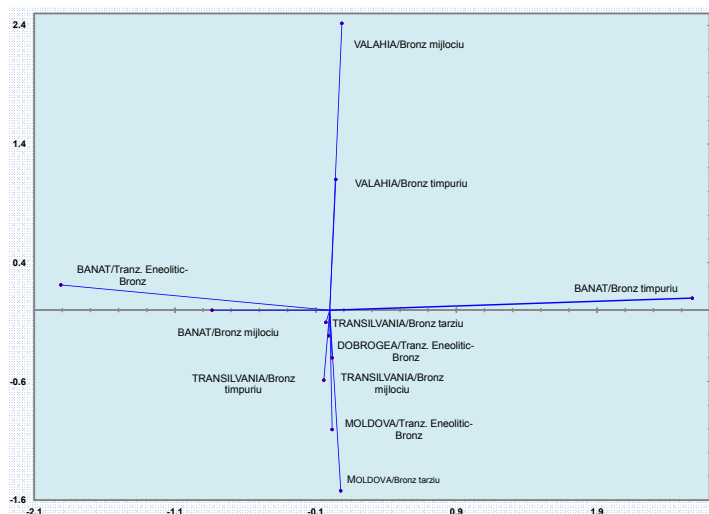

Figura 4. Diagrama analizei corespondenței multiple

Bibliografie

- Greenacre M. (2002). *The use Correspondence Analysis in the Exploration of Health Survey Data*. Fundacion BBVA.
 Bindea D., 2008. *Arheozoologia Transilvaniei în pre- și protoistorie*. Editura Teognost, Cluj Napoca.
 El Susi G., 1996. *Vanatori, pescari și crescatori de animale în Banatul mileniilor VI î.Ch.-I d.Ch.*. Editura Mirton, Timisoara.
 Haimovici, S., 1965. Particularități morfologice ale scheletului unor animale domestice și sălbatice descoperite în stațiunile epocii bronzului din România, Teza de doctorat, Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iasi.